

УДК.371.13

СТВОРЕННЯ УМОВ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Головач Марина Юріївна, магістрантка кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, вихователь Новопокровського ДНЗ (ясла-садок) «Колобок» Новопокровської селищної ради Чугуївського району Харківської обл, м. Харків, Україна,

Кравченко Ганна Юріївна, доктор пед.н, доцент кафедри педагогіки іноземної філології та перекладу, ХНЕУ ім. С. Кузнеця,, Харків, Україна

Анотація — У статті розглядається питання успішності впровадження інклюзивної освіти та розуміння ролі керівників закладів освіти. Стаття присвячена теоретичному обґрунтуванню створення умов організації інклюзивної освіти дітей з особливими освітніми потребами в дошкільних закладах освіти. **Ключові слова** — дошкільники, з особливими освітніми потребами; інклюзивна освіта; інклюзивний освітній заклад; умови.

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту в умовах освітнього закладу. Інклюзивний освітній заклад – це заклад освіти, який відкритий для навчання всіх дітей, незалежно від їхніх фізичних, інтелектуальних, соціальних, емоційних, мовних чи інших особливостей [1].

У дослідженнях Є. М. Калініної стверджується, що у дошкільному віці із порушеннями психофізичного розвитку інклюзивна освіта сприяє нормалізації життєвого циклу та освіти відповідно до індивідуальних можливостей та освітніх потреб, впевненості в собі та майбутньому, можливості разом зі своїми здоровими однолітками змінювати суспільну думку, а також виховання толерантності у батьків та дітей щодо спільного навчання з інвалідами [3, с. 125].

Інклюзія базується на концепції «нормалізації», в основі якої - ідея, що життя і побут дітей з обмеженими можливостями мають бути якомога більше наближені до

умов і стилю життя усієї вікової групи. Принципи «нормалізації» закріплені низкою сучасних міжнародних правових актів: Декларація ООН про права розумово відсталих (1971), Декларація про права інвалідів (1975), Конвенція про права дитини (1989) та ін. Зокрема, Декларація ООН про права розумово відсталих є першим нормативно-правовим документом щодо визнання осіб з порушеннями психофізичного розвитку суспільно повноцінною в соціальному сенсі меншиною, яка потребує соціального та правового захисту.

Завдяки впровадженню інклюзивного навчання, діти з особливими освітніми потребами мають змогу відвідувати шкільні та дошкільні заклади. Інклюзивна освіта доступна для дітей, які мають інтелектуальні порушення, затримку психічного розвитку, порушення зору, слуху та мовлення, порушення функції опорно-рухового апарату, розлади спектру аутизму тощо. Чим раніше почнеться робота з дитиною, яка потребує корекції психофізичного розвитку, тим будуть вищі її шанси на адаптацію та соціалізацію у суспільстві.

Батьки чи опікуни дитини мають право обрати дошкільний заклад, який розташований найближче до місця проживання, без будь-яких дозволів та направлень. Рішення про відвідування закладу дошкільної освіти (ЗДО) приймають батьки на основі висновку психолого-медико-педагогічної комісії.

Ця консультація є рекомендаційною і спрямована на те, щоб краще вивчити особливості психічного розвитку дитини, її

навички, можливості та потреби, соціальний досвід та засвоєння знань.

На підставі заяви, відповідних документів та попереднього погодження з керівником закладу створюється інклюзивна група, незалежно від підпорядкування та форми власності ЗДО. Разом з представником від управління освіти керівник аналізує кваліфікацію фахівців, комплектацію предметно-розвивального середовища, освітніх програм і технологій, за якими працює заклад, на відповідність їх умовам реалізації інклюзивних цілей. Керівник обговорює з педколективом основні цілі, цінності та принципи інклюзії, перспективний та поточний плани дій колективу, визначає робочу групу та координатора з організації інклюзивної практики в ЗДО. Робоча група на основі рекомендацій, отриманих від психолого-медико-педагогічної комісії, і за результатами діагностики, проведеної фахівцями садка, затверджують освітній маршрут для дітей з особливими потребами в дошкільному закладі, розробляють індивідуальний освітній план.

Педагоги розробляють заходи з адаптації дітей групи до приходу дітей із особливими потребами. Керівник підписує договір з батьками вихованців. Педагоги складають розклад та розпорядок дня, складається освітній проект, у якому враховуватимуться особливості дитини та плануватимуться зміни освітнього середовища.

Потрібно правильно облаштувати простір в інклюзивній групі, забезпечити рівні умови перебування для всіх дітей та виконання корекційно-розвиткового та навчально-виховного процесів, організувати психолого-педагогічний супровід.

Керівник повинен завчасно подбати про спеціалістів, які будуть долучені до процесу навчання. Тому в інклюзивних групах, крім вихователя та помічника вихователя, з дошкільнятами додатково працює асистент вихователя та профільні спеціалісти. Логопед, дефектолог, психолог, медичний та музичний працівники є учасниками освітнього процесу. Дітям, які

самостійно не пересуваються і потребують сторонньої допомоги, призначається асистент.

Існує «Порядок комплектування інклюзивних груп у ЗДО» і згідно нього групу можуть відвідувати до 15 осіб, 1-3 з яких з особливими освітніми потребами (ООП), в тому числі з інвалідністю.

Компетентність фахівців, які працюють в інклюзивній групі, злагодженість їх роботи це одна з умов ефективності дошкільної освіти. Вихователям, асистентам та іншим педагогам, які залучені до навчального та виховного процесу рекомендовано проходити тренінги та тестування.

Педагоги повинні створювати у групі психоемоційний комфорт. Для цього потрібно організувати психологічні та розвивальні заняття, рухливі ігри, тренування. Використовуючи обладнання в ресурсній кімнаті, різноманітні дидактичні матеріали, розвиваючі іграшки та навчально-наочні посібники [2].

Особливо потрібно дбати про розвиток комунікативних навиків між дітьми. Педагоги в дошкільному закладі, перш за все, мають формувати позитивне ставлення здорових вихованців до дітей з психофізичними вадами. При тому не акцентувати увагу на дитині з ООП, вона не повинна займати особливе місце в групі. Достатньо щоб дитина відчувала себе природньо, безпечно і прагнула бути самостійною на скільки це можливо. При правильному підході та організації, у дітей будуть розвиватись навички роботи в команді, співпраця, взаємодопомога, вміння спільно вирішити проблему.

Також важливою є співпраця з батьками. Проведення консультативної роботи з батьками дасть можливість фахівцям краще пізнати і зрозуміти дитину. А батьки, в свою чергу, отримають інформацію про потенційні можливості дитини, про її успіхи чи невдачі, про те, чому варто приділяти більше уваги вдома [5].

В інклюзивних групах діти з особливими освітніми потребами залучені

до навчального процесу. Вони спілкуються з однолітками, знаходять друзів, стають відкритими та почуваються впевненіше. Долучаються до спільних ігор та творчих занять. Це все сприяє мовному, когнітивному, соціальному та емоційному розвитку.

Діти з типовим розвитком навчаються толерантності, вмінню співчувати, допомагати, підтримувати. А вихователі та фахівці краще розуміють потреби та особливості дітей, отримують новий досвід, оволодівають різними педагогічними методиками [4].

Сьогодні вже є певні досягнення щодо впровадження інклюзивної практики, що свідчать про комплексні зміни у демократизації вітчизняної системи освіти загалом та покращенні життя дітей з особливими потребами та їхніх сімей зокрема.

Список використаної літератури

1. Будяк Л. В. Основи інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. — Черкаси: Вид. ЧНУ. — 2009 р. — 90 с.
2. Інклюзивна група в ДНЗ. Рекомендації до облаштування простору

[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://inkluzia.com.ua/inkluzivna-grupa-v-dnz.-rekomentatsiyi-oblashtuvannya-prostoru/>

3. Калинина Е. М. Современное обучение и воспитание детей дошкольного возраста в контексте инклюзивного образования: материалы Регионального семинара [«Инклюзивное образование: состояние, проблемы, перспективы»]. — Минск: Четыре четверти, 2007. — С. 123–140.

4. Колупаєва А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: наук.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, Л. О. Савчук. — К.: Наук. світ, 2010. — С. 44–63.

5. Кравченко Г.Ю. Інклюзивна освіта / Г. Кравченко, Г. Сіліна / Посібн. Х.: Вид-во «Ранок», 2014.- 144 с..

Головач Марина Юріївна, вихователь Новопокровського ДНЗ (ясла-садок) «Колобок» Новопокровської селищної ради Чугуївського району Харківської обл (marinkateacher@gmail.com).

Кравченко Ганна Юріївна, доктор пед.н, доцент кафедри педагогіки іноземної філології та перекладу, ХНЕУ ім.С.Кузнеця (innovatica@ukr.net).

Тези доповіді надійшли 07 січня 2020 року
Опубліковано в авторській редакції.